

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij enkele fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 27 november 2017 houdende de geannoteerde agenda van de Ministeriële Raad van de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa) van 7–8 december 2017.

De voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng van de fractie van de VVD

De leden van de fractie van de VVD hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de OVSE Ministeriële Raad 7–8 december 2017 en danken de Minister van Buitenlandse Zaken voor de toezending. De leden van de VVD-fractie hebben een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie zien dat de OVSE het enige veiligheidsorgaan in Europa is waar Rusland nog volop participeert. De filosofie van de OVSE is gebaseerd op dialoog. Hoe zorgt Nederland voor een zodanige dialoog dat Rusland niet wordt geïsoleerd en er tegelijkertijd grenzen aan het gedrag van Rusland worden gesteld? De leden van de VVD-fractie hebben de indruk dat er voorafgaand aan OVSE-bijeenkomsten afstemming plaatsvindt in EU-verband over de vraag hoe Rusland te benaderen. Als dit klopt, geldt dat het een voordeel is dat de EU met één mond spreekt, maar het kan ook leiden tot een krampachtige eensgezindheid die de gewenste dialoog belemmert. Hoe ziet de Minister dit? Herkent hij dit en ziet hij mogelijkheden/krampachtigheden te doorbreken, waarbij als gezegd een aantal gedragingen van Rusland niet acceptabel zijn?

Een aantal leden van de VVD-fractie was aanwezig bij het werkbezoek van de Nederlandse delegatie van de parlementaire assemblee van de OVSE aan de gouvernementele zetel van deze organisatie in Wenen. Tijdens het werkbezoek gaven vertegenwoordigers aan dat het van belang is om samenwerking te zoeken met Rusland op thema's waar voortgang mogelijk is. Bijvoorbeeld op het gebied van klimaatbeheersing. In OVSE-jargon: inzetten op de zogeheten Tweede Dimensie waarin economie en klimaat centraal staan. Vindt de Minister dit een raadzame weg en zo ja, hoe gaat hij zich daarvoor inzetten?

Tijdens het werkbezoek is er ook gesproken over het budget van de OVSE, dat onvoldoende zou zijn om op een doeltreffende wijze uitvoering te geven aan haar taken. Een manier van financiering is het ondersteunen van specifieke projecten naast de reguliere OVSE-contributie. Kan de Minister aangeven of Nederland momenteel specifieke projecten ondersteunt en zo ja welke? Is Nederland voornemens nog meer specifieke projecten te steunen?

Inbreng van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie willen graag weten wat de wensen en voorstellen zijn van de OVSE-lidstaten uit Oost-Europa en Centraal-Azië met betrekking tot de zogenoemde Tweede Dimensie (Economie en milieu). De genoemde leden zijn van mening, dat het bereiken van overeenstemming op onderwerpen daaruit bevorderend kan zijn voor een betere verstandhouding, de polarisatie kan verminderen en op termijn de besluitvorming (juist ook in de Eerste Dimensie, de veiligheidsdimensie) zou kunnen vergemakkelijken. Juist omdat de Minister aangeeft dat het opbouwen of herstellen van vertrouwen tussen de gesprekspartners leidend is voor de opstelling van Nederland, willen deze leden weten of ook de Minister tegemoetkomingen in de Tweede Dimensie ziet als mogelijk vertrouwen bevorderende acties.

Op welke onderwerpen uit de Tweede Dimensie ziet de Minister kansen die de moeite waard kunnen zijn om de tegenstellingen te willen overbruggen en de verstandhouding te verbeteren? Ziet de Minister een rol voor zichzelf weggelegd om daarbij ook initiatieven te nemen?

Inbreng van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de bijeenkomst van de Ministers van Buitenlandse Zaken van de OVSE op 7 en 8 december. Naar aanleiding van de agenda hebben zij enkele vragen aan de Minister.

OVSE-missie Oekraïne

De leden van de D66-fractie hebben grote zorgen over de voortdurende activiteiten van Rusland in Oost-Oekraïne en op de Krim. Zij hechten veel waarde aan de OVSE-missie die in Oekraïne toeziet op naleving van de Minsk-akkoorden. Zij lezen in de dagelijkse rapportages van de OVSE-missie dat afspraken over wapenstilstand in verschillende gebieden regelmatig geschonden worden. Tevens heeft de missie op verschillende momenten verplaatsingen van grote hoeveelheden Russische militaire voertuigen en ander materiaal waargenomen.¹ Daarnaast nam de OVSE op 21 kilometer van de Marynivka-grensovergang een samenballing van grote Russische troepen waar, waarvan onder andere 100 voertuigen, 26 Grad raketssystemen en 18 tanks.² Dit zijn waarnemingen die, zo stelt de missie, in overtreding zijn met de gemaakte afspraken. Kan de Minister deze berichten bevestigen en zo ja, welke consequenties moeten volgens de Minister aan deze waarnemingen verbonden worden? Kan de Minister bevestigen dat in 2017 het aantal schendingen van het staakt het vuren in Oost-Oekraïne is toegenomen?

De leden van de D66-fractie stellen dat Rusland op cynische wijze bereid lijkt te zijn om belangrijke civiele infrastructuur in gevaar te brengen door troepen nabij de waterzuiveringsinstallatie van Donetsk te plaatsen en door zware kaliber wapentuig te positioneren in dichtbevolkte gebieden. Deelt de Minister de mening dat dit de burgerbevolking onnodig in extra gevaar brengt? Is de Minister bereid Rusland op te roepen de troepen die het bevoorraadt, traint en aanstuurt, om zich te houden aan de Minsk-afspraken en zich terug te trekken van civiele infrastructuur en dichtbevolkte gebieden?

De Krim

Onlangs bereikte de leden van de D66-fractie het bericht dat volgens de leider van de Krim Tartaren 250.000 Russische burgers naar de Krim zouden zijn overgebracht.³ Hiermee zou Rusland de Geneefse Conventie schenden, zo meent de genoemde leider en de aan het woord zijnde leden kunnen zich vinden in deze opvatting. Kan de Minister aangeven of deze bewering klopt? Zo ja, klopt het dat Rusland hiermee de Geneefse Conventie schendt? Kan de Minister het recente mensenrechtenrapport van de Verenigde Naties bevestigen, waarin wordt gesteld dat Rusland mensen in het gebied dwingt de Russische nationaliteit aan te nemen, willekeurige arrestaties en martelingen uitvoert en gevangenen naar elders in Rusland deporteert? Kan de Minister het recente Human Rights Watch rapport bevestigen, dat de Russische regering beschuldigt van verhevigde vervolging van de Tartaarse minderheid op de Krim? Welke consequenties trekt de Minister uit deze constatering?

¹ <http://www.osce.org/special-monitoring-mission-to-ukraine/357886>.

² <http://www.osce.org/special-monitoring-mission-to-ukraine/358186>.

³ <https://www.unian.info/politics/2260599-crimean-tatar-leader-dzhemilev-at-least-250000-people-from-russia-brought-to-occupied-crimea.html>.

Uitbreiding waarnemers

Klopt het dat er plannen zijn om het aantal OVSE-waarnemers in Oekraïne uit te breiden, zoals gesteld door SG OVSE Greminger? Klopt het ook dat de mogelijkheid om meer waarnemers in te zetten niet wordt beperkt door de capaciteit van de OVSE maar door de gebrekkige veiligheid en beperkte bewegingsvrijheid, met name in de gebieden in Oost Oekraïne die niet onder controle staan van de Oekraïense staat? Is Nederland bereid om meer waarnemers te leveren als daar behoefte aan zou bestaan?

Rechtspersoonlijkheid

De leden van de D66-fractie hebben met interesse waargenomen dat Nederland zich actief inzet voor internationale rechtspersoonlijkheid voor de OVSE en lezen dat dit jaar zicht begint te komen op een multilateraal verdrag hiertoe. Kan de Minister toelichten wat een dergelijke rechtspersoonlijkheid voor de OVSE in de praktijk zal inhouden? Welke functie zal de OVSE internationaal kunnen uitvoeren wanneer het een rechtspersoonlijkheid zal zijn? Klopt het dat het ontbreken van een dergelijke rechtspersoonlijkheid grote praktische problemen veroorzaakt bij het ontplooiën van OVSE-missies? Welke landen blokkeren het tot stand komen van een dergelijke rechtspersoonlijkheid?

Westelijke Balkan

De leden van de D66-fractie hebben grote zorgen over de toenemende etnische spanningen en polarisatie in de Westelijke Balkan. Voorziet de Minister initiatieven binnen OVSE-kader om deze spanningen weg te nemen?

LHBTI

Is de Minister bereid zich uit te spreken over het Turkse besluit om bijeenkomsten van LHBTI NGO's te verbieden en binnen OVSE-kader op te roepen om dit besluit ongedaan te maken?

Cybersecurity

De leden van de D66-fractie lezen dat de OVSE een pionierende rol heeft op het gebied van cybersecurity. Zij memoreren dat de OVSE het laatste diplomatieke forum is waarin ook Rusland zitting heeft en waarin derhalve precaire onderwerpen aan bod komen, zoals cybersecurity. Zo is in de EU Raad Buitenlandse Zaken onlangs niet voor niets de focus gelegd op strategische communicatie en is daarin onder andere de ongewenste Russische invloed op westerse (sociale) mediakanalen aan bod gekomen. In hoeverre ziet de Minister een rol voor de OVSE om dit onderwerp bespreekbaar te maken en de ongewenste invloed van buitenlandse entiteiten aan de orde te brengen? Is de Minister voornemens hier een voortrekkersrol in te nemen? Wat is de opstelling van Rusland in eerdere bijeenkomsten over cybersecurity geweest? Welke specifieke (andere) doelen worden of zijn gesteld voor de OVSE om te bereiken op het gebied van cybersecurity? Wat wordt bedoeld met de «vertrouwenwekkende maatregelen», waartoe Nederland zich eerder binnen de OVSE heeft ingezet?